

І.В. Козубовська, доктор педагогічних наук, професор
завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

kozub@hotmail.com

Р.В. Козубовський, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри соціології та соціальної роботи
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

kozub@hotmail.com

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Професійна соціальна робота і підготовка фахівців започатковані в Україні в 90-х роках минулого століття. Становлення соціальної роботи як порівняно нового для українського суспільства виду професійної діяльності, виникнення державних установ соціального обслуговування населення та громадських організацій призвели до актуалізації проблеми соціальної освіти з точки зору виявлення її тенденцій і змісту; конкретизації специфіки соціальної роботи на сучасному етапі її розвитку; визначенню умов оптимізації підготовки фахівців у соціальній сфері.

Важлива роль в уточненні поняття «соціальна освіта», її значення, функцій, цілей, завдань, принципів, видів і рівнів належить дослідникам: Ю. Галагузовій, І. Зимній, А. Капській, О. Карпенко, І. Миговичу, В. Поліщук, В. Полтавцю, О. Холостовій, В. Ярській та ін.

Соціальна освіта визначається як: частина загального і будь-якого виду професійної освіти (О. Холостова); система підготовки кадрів для потреб «третього сектору» (С. Григор'єв); підготовка фахівців для установ соціальної сфери, навчання соціальним наукам, прищеплення практичних навичок виховання (І. Лавриненко).

Разом з тим вчені підкреслюють, що соціальна освіта спрямовується на формування особистості, здатної до самореалізації в соціальній сфері, до

здійснення всіх компонентів інтегративного освітнього процесу, до виконання функцій і професійних ролей фахівця соціальної сфери (В. Жуков).

Соціальна освіта передбачає навчання фахівців соціальної сфери основним правилам життєдіяльності людини в суспільстві, освоєння соціальної культури, формування соціального мислення і дії, культури соціальних почуттів і культури соціальної організації.

Російська дослідниця Ю. Галагузова розглядає поняття «соціальна освіта» в широкому і вузькому розумінні. У широкому розумінні соціальна освіта означає вид професійної освіти, що представляє соціальний інститут, виконує економічну, соціальну, культурну функції в суспільстві. У вузькому значенні соціальна освіта – це формування особистості, здатної до ефективної самореалізації в соціальній сфері, до здійснення всіх компонентів інтегративного освітнього процесу, для виконання повного спектру функцій і професійних ролей спеціаліста соціальної сфери [1, с. 98].

Мета соціальної освіти виражається в підготовці фахівців, готових до розробки та апробації технологій соціальної інтеграції особистості в суспільство, соціальної експертизи проектів у соціальній сфері, соціального менеджменту установ та організацій. Основні завдання соціальної освіти: профілактика соціальних проблем; розробка та впровадження інноваційних технологій особистісної реалізації; реалізація соціальних технологій в соціальних установах та ін. У числі головних завдань соціальної освіти називають встановлення «балансу» потреб людини і суспільства, що досягається висуненням пріоритетних цінностей у вигляді дотримання інтересів людини.

На основі аналізу наукової літератури (Л. Бадя, А. Вербицький, Ю. Галагузова, О. Карпенко, В. Поліщук, В. Ярська) можна визначити основні методологічні підходи до професійної підготовки майбутніх соціальних працівників. Так, загальними підходами, які стосуються всієї професійної підготовки, є системний і філантропічний підходи; у відборі змісту, форм і методів навчання – гуманістичний, інтегративний, контекстний, інформаційний

підходи; в організації різних видів практики – практико–орієнтований, командний, особистісно-орієнтований.

Системний підхід базується на принципах цілісності, соціальної значимості, інформативності і забезпечує міжпредметні зв'язки між дисциплінами, які вивчаються, що сприяє формуванню основних структурних компонентів особистості майбутнього фахівця соціальної роботи. Філантропічний підхід до професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної роботи є методологічною позицією, яка представляє сукупність принципів альтруїзму, милосердя, емпатії, опора на які забезпечує отримання педагогічного результату: готовність майбутніх фахівців до волонтерської діяльності в соціальній сфері. Гуманістичний підхід визначає спрямованість професійної підготовки майбутнього фахівця соціальної роботи на формування особистості майбутнього соціального працівника, який здатний успішно реалізувати філантропічні і гуманістичні цінності у професійній діяльності. Інформаційний підхід спрямований на підготовку майбутніх соціальних працівників до використання комп'ютерної техніки у професійній діяльності для отримання, зберігання, обробки інформації, оволодіння сучасними інформаційними технологіями. Контекстний підхід до відбору змісту професійної підготовки передбачає таке структурування програм підготовки, при якому кожний блок програми має на меті формування конкретних професійно-особистісних умінь і навичок. Інтегративний підхід до відбору форм і методів навчання забезпечує їх органічний зв'язок, наскрізне об'єднання в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної роботи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Галагузова Ю.Н. Теория и практика системной профессиональной подготовки социальных педагогов: Дисс. ... доктора пед. наук: 13.00.08 / Галагузова Юлия Николаевна. – М. – 2001. – 373 с.